

С. Б. Артеменко

кандидат соціологічних наук, доцент,

доцент кафедри соціології

Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана

м. Київ, Україна

СПЕЦИФІКА ОРГАНІЗАЦІЇ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ НА ЗАСАДАХ ІНТЕГРОВАНОГО ПІДХОДУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ (НА ПРИКЛАДІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІОЛОГІЯ» ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ЕКОНОМІЧНА ЖУРНАЛІСТИКА»)

Анотація. У статті досліджуються особливості викладання дисципліни «Соціологія» на основі створення міждисциплінарних зв'язків для студентів спеціальності «Економічна журналістика» на прикладі розробки індивідуальної роботи з метою формування іншомовної комунікативної компетенції.

Ключові слова: предметно-мовне інтегроване навчання, іншомовна комунікативна компетентність, індивідуальна робота, викладання дисципліни «Соціологія».

Актуальність теми. Глобальні виклики сучасності та навчання здобувачів у вітчизняній системі вищої школи в умовах надзвичайного стану вимагає суттєвих реформ в освітній сфері з метою ефективної адаптації до вимог міжнародної академічної сфери. При цьому розвиток у студентів іншомовної комунікативної компетенції, зокрема, покращення у них ефективності вивчення іноземної мови, також формування у здобувачів вищої освіти теоретико-прикладних навичок виступають суттєвими факторами у реалізації вище означеної мети. В цьому контексті викладання навчальних курсів на засадах інтегративного підходу у вищих навчальних закладах сприятиме зростанню якості вищої освіти, забезпеченню її інноваційного характеру та результативності, більш ефективній підготовці майбутніх фахівців загалом. Це також сприятиме покращенню у студентів фахової англійської комунікації, формування навичок системного аналізу у дослідженні соціальних об'єктів, плідному використанні методології інтегрованих дисциплін для вирішення прикладних професійних завдань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика предметно-інтегрованого навчання у вищій школі відображена в роботах таких вітчизняних науковців: Н. Євтушенко, Ю. Соболев, В. Ільченко, І. Письменна, Н. Яременко, О. Даналій, А. Хабюк, Г. Беленька та багато інших. Однак поза увагою цих науковців залишається вивчення організації занять у вищих навчальних закладах на засадах інтегративного підходу для студентів економічних та соціо-гуманітарних спеціальностей в контексті їх ефективного розвитку іншомовної комунікативної компетенції.

Тому **метою статті** виступає дослідження особливостей організації викладання соціо-гуманітарних дисциплін у вищих навчальних закладах на засадах інтегративного підходу на прикладі формування індивідуальних завдань з дисципліни «Соціологія» для студентів спеціальності «Журналістика», освітньо-професійної програми «Економічна журналістика» бакалаврського рівня навчання з метою покращення їх професійної англійської комунікації.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні інтегративні технології проведення навчальних занять у вищій школі позитивно зарекомендували себе під час викладання іноземних мов для студентів різних спеціальностей та програм навчання. При цьому сутність інтегративного підходу CLIL (Content and Language Integrated Learning), який був заснований в американській системі освіти, полягає у поєднанні мовного і фахового навчання в педагогічному процесі. Звідси цей підхід сприяє імплементації кращих зарубіжних дидактичних практик в освітню систему України й дозволяє ефективно його застосовувати у навчальному процесі для викладання різних дисциплін соціо-гуманітарного циклу для здобувачів вищої освіти нефілологічних спеціальностей.

Необхідно підкреслити, що на думку вітчизняної вченої І. Письменної, на сьогодні методичними принципами об'єднання навчальних предметів виступають: опора на знання з багатьох предметів;

взаємозв'язок у змісті окремих дисциплін; зближення однорідних дисциплін; розвиток загальних рис для ряду предметів. При цьому однією з показових форм міжпредметної інтеграції, на думку дослідниці, виступає така форма, як розробка нових форм занять (заняття з міжпредметними зв'язками, інтегроване заняття, бінарне заняття) тощо [1].

На нашу думку, чи не найбільш доступною у виконанні та ефективною формою реалізації інтегративного викладання є розробка індивідуальної роботи для здобувачів вищої освіти нефілологічних спеціальностей. Вона має органічно поєднувати міжпредметні зв'язки різних соціо-гуманітарних дисциплін спеціальності «Економічна журналістика» й бути організованою викладачем згідно з принципів науковості, доступності, логічності, універсальності та системного підходу, спрямованою на розвиток у студентів різних теоретико-прикладних навичок, що сприятиме зростанню мотивації до навчання у здобувачів вищої освіти загалом.

Розглянемо детальніше розглянемо приклад викладання дисципліни «Соціологія» для здобувачів журналістського фаху на засадах інтегративного підходу з метою підвищення якості освіти, зростання результативності вивчення іноземної мови в межах навчального процесу. В цьому контексті індивідуальна робота в межах вище означеної дисципліни має містити навчальні теми, які сприятимуть формуванню міждисциплінарних зв'язків у студентів бакалаврського рівня навчання та розвитку іншомовної комунікативної компетенції. Таким чином, засадничою умовою формування міждисциплінарних зв'язків в індивідуальній роботі з дисципліни «Соціологія» виступають такі обов'язкові дисципліни у навчальному плані здобувачів спеціальності «Журналістика», освітньо-професійної програми «Економічна журналістика», як «Іноземна мова», «Соціоекономіка», «Соціологія», «Макроекономіка», «Бізнес-економіка», «Соціоекономічна журналістика: медіапрактикум», «Економічна журналістика: медіапрактикум», «Сучасний медіатекст», «Сучасна медіа-проблематика», «Економічна медіаналітика», «Аналітико-публіцистичні дані» та вибіркових дисциплін: «Міжнародна економіка (англійською мовою)», «Іноземна мова для медіа професіоналів», «Сучасне українське суспільство: соціальний аналіз» [2].

Наочним прикладом ефективної організації індивідуальної роботи на засадах інтегрованого підходу може виступати індивідуальне завдання з дисципліни «Соціологія» для студентів спеціальності «Економічна журналістика» на тему: «Особливості вживання сталих виразів з англійської мови у висвітленні економіки України в умовах російсько-української війни в американській пресі». Основою для здійснення інтеграції тем навчальних дисциплін виступає робоча навчальна програма дисципліни «Соціологія», яка розроблена для студентів освітньо-професійної програми «Економічна журналістика», спеціальності «Журналістика» [3], таким чином проблематика соціологічної науки логічно пов'язується з тематичними розділами вище означених інтегрованих дисциплін.

Зауважимо, що метою індивідуальної роботи на засадах інтегрованого підходу виступає оволодіння сталими виразами з англійської мови (collocations), які визначають специфіку, характерні ознаки економіки як соціального інституту, її сутнісні характеристики та властивості, основні засади, принципи, перспективи функціонування у вітчизняному соціумі в умовах російсько-української війни 2022-2024 року на прикладі теоретичного аналізу особливостей їх вживання та перекладу у популярній щоденній американській пресі, зокрема, «The New York Times» та «The Washington Post».

Завданнями індивідуальної роботи на засадах міжпредметних зв'язків виступають:

- формування навичок системного підходу у дослідженні соціально-економічних явищ та процесів;
- розвиток академічного світогляду, творчого й критичного мислення;
- навички пошукової роботи та організація наукового дослідження;
- коректно використовувати інформацію із англійськомовних наукових джерел та вміти працювати з фаховою англійськомовною літературою соціально-економічного, філологічного, журналістського профілю;
- збільшення у студентів обсягу активного й пасивного запасу лексико-граматичного компоненту з англійської мови;
- володіти інструментарієм медіакритики й ефективних журналістських стратегій висвітлення сучасних економічних проблем.

Підкреслимо, що в процесі виконання індивідуальної роботи на засадах інтегрованого підходу у здобувачів вищої освіти формується система загальних, фахових компетентностей та програмних результатів навчання згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Економічна журналістика» на бакалаврському рівні навчання [4].

Звідси загальні компетентності, які здобувають студенти в процесі виконання індивідуальної роботи, є такими:

- здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях,

- здатність до пошуку та оброблення інформації з різних джерел;
- навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства прав і свобод людини і громадянина в Україні;

- здатність спілкуватися державною мовою;

- здатність спілкуватися іноземною мовою;

В процесі виконання індивідуальної роботи студенти здобувають наступні *фахові компетентності*:

- здатність формувати інформаційний контент;

- здатність до впровадження безпечної медіадіяльності;

- здатність виявляти закономірності та особливості розвитку суб'єктів економічних відносин;

- розуміння механізмів та інструментів регулювання соціально-економічних відносин;

- здатність аналізувати й структурувати соціально-економічні, організаційні проблеми на макро-, мікрорівнях.

Програмні результати навчання є такими:

- застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту для проведення інформаційної акції;

- виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел;

- виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань;

- оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень;

- вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою;

- вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, іноземною мовою;

- генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації;

- використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва;

- усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави;

- здійснювати управління економічними процесами та соціальним розвитком у сфері медіабізнесу шляхом дослідження соціально-економічних проблем та розвитку пропозицій щодо їх вирішення [4].

Зауважимо, що для виконання даної індивідуальної роботи викладачу необхідно ознайомити здобувачів освіти з особливостями й труднощами перекладу фахової літератури з соціології [5; 6] та економіки й надати відповідні навчально-освітні матеріали для розуміння студентами специфіки й тенденцій соціально-економічного розвитку України в сучасних умовах загалом [7].

Висновки. На основі вище сформульованого можна стверджувати, що індивідуальна робота студентів, яка організована на засадах інтегрованого підходу, виступає ефективним інноваційним педагогічним інструментом для покращення якості освіти й підвищенню фахової англомовної комунікативної компетентності.

Інтегровані освітні технології сприяють розвитку у здобувачів вищої освіти нефілологічних спеціальностей розгалуженої системи загальних й фахових компетенцій та результатів навчання; критичного й креативного мислення, навичок використання системного підходу у дослідженні різних об'єктів, встановлення цілісних зв'язків між соціальними явищами та процесами, звідси формування цілісної наукової картини світу; також здійснюють активізацію науково-пошукової, навчально-пізнавальної діяльності на основі ефективного застосування здобувачами освіти методології міждисциплінарних досліджень й підвищують їх мотивацію до навчання в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Письменна І. І. Імплементція зарубіжного досвіду щодо використання принципів інтегрованого навчання у вищій школі / І. І. Письменна // Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія : Педагогіка і психологія. – 2019. – № 1. – С. 169–175. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vduer_2019_1_22 (дата звернення: 15.04.2024).

2. Навчальний план освітньо-професійної програми «Економічна журналістика» ухвалений Вченою радою «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (протокол № 12 від 25.05.2023 р.) – Режим доступу до ресурсу: https://kneu.edu.ua/g-files/index.php?file=1lencFy6RHF_6DBc9StyMo9yGWvc96oUPW (дата звернення: 15.04.2024).
3. Робоча програма навчальної дисципліни: «Соціологія». 2022 рік. Освітньо-професійна програма: Економічна журналістика». URL: https://drive.google.com/drive/folders/1ChBVT3uLZHTXnnMkbU_QlSuqP8_krdzyG (дата звернення: 15.04.2024).
4. Освітньо-професійна програма «Економічна журналістика» (затверджена Вченою радою «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» протокол № 9 від 29.04.2021 р.). URL: https://kneu.edu.ua/ua/kaf_fupstap/Cociologij/ksoc_OP_bak/ksoc_OP_egbak/776767/ (дата звернення: 15.04.2024).
5. Artemenko S. The main difficulties in the scientific translation of sociological concepts in teaching of the discipline of «Sociology» in English // Лінгвістичні та методологічні аспекти викладання іноземних мов професійного спрямування України: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції 29–30 березня 2023 р. / За заг. ред. О.М. Акмалдінової. Київ : НАУ, 2023. С. 11–12.
6. Артеменко С. Б. Специфіка перекладу міжмовних омонімів у англомовній фаховій літературі з соціології. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку: матеріали XLII-ої Міжнародної науково-практичної конференції* (с. 291–293). 7 березня, 2024, Мілан, Італія: ВАДНД.
7. Чалюк Ю. О. Глобальні соціально-економічні наслідки російсько-української війни. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 37. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-54> (дата звернення: 15.04.2024).

S. Artemenko. Features of organization of the individual work on the foundations of an integrated approach in higher school (on the example of teaching the discipline “Sociology” for students of the specialty “Economic Journalism”). – Article.

Summary. The article examines the peculiarities of teaching the discipline «Sociology» on the basis of creating interdisciplinary connections for students of the specialty «Economic journalism» on the example of elaborating an individual work to form a foreign-language communicative competence.

Key words: subject-language integrated training, foreign-language communicative competence, individual work, teaching the discipline «Sociology».